

การเรียนรู้กับ AI ในปี 2568 : ครูไทยปรับตัวอย่างไรในยุค Generative AI

THAI TEACHERS' ADAPTATION IN THE ERA OF GENERATIVE AI : EDUCATIONAL OPPORTUNITIES AND CHALLENGES IN 2025

กัญชารักษ์ ทีปการ

โรงเรียนอ่างศิลาพิทยาคม

Kanchalaruk Teepakakorn

Angsilapittayakom School

Corresponding Author E-mail : zhangkanya.journal@gmail.com

(Received : 15 August, 2025; Edit : 26 August, 2025; accepted : 28 August, 2025)

บทคัดย่อ

การเกิดขึ้นของ Generative AI เช่น ChatGPT, Gemini และ Claude ได้เปลี่ยนภูมิทัศน์ของการศึกษาไทยอย่างมีนัยสำคัญ AI ไม่เพียงเป็นเครื่องมือช่วยสอน แต่กำลังก้าวเข้าสู่บทบาท “ผู้ช่วยสอน” และ “ผู้สอนร่วม” ที่สามารถสร้างเนื้อหา ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน และให้ข้อเสนอแนะแบบรายบุคคลได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ในบริบทนี้ ครูไทยต้องเผชิญทั้งโอกาสและความท้าทาย บทบาทครูจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนจากผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปสู่ผู้อำนวยความสะดวก กระตุ้นการคิด และดูแลความถูกต้องของข้อมูลจาก AI อย่างใกล้ชิด ทักษะที่จำเป็นในยุค AI ได้แก่ การตั้งคำถาม (prompt engineering) การประเมินผลลัพธ์จาก AI การใช้เทคโนโลยีในการวางแผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคล รวมถึงการใช้ AI อย่างมีจริยธรรม อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น ความไม่มั่นใจของครู การขาดระบบรองรับต่อเนื่อง และความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยี บทความนี้เสนอแนวทางส่งเสริมครูไทยให้เท่าทัน AI ผ่านการอบรมแบบ Active Learning การบรรจุหลักสูตรจริยธรรม AI การสร้างเครือข่ายครูต้นแบบ และการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และมหาวิทยาลัย เพื่อให้ครูไทยสามารถอยู่ร่วมกับ AI อย่างสร้างสรรค์ ยั่งยืน และเป็นธรรม

คำสำคัญ: การเรียนรู้กับ AI, ครูไทย, การปรับตัว

Abstract

The emergence of Generative AI technologies—such as ChatGPT, Gemini, and Claude—has significantly reshaped the landscape of education in Thailand. These tools have evolved from simple aids to active “co-instructors,” capable of generating content, designing personalized learning experiences, analyzing student data, and providing instant feedback at scale. In this context, Thai teachers are facing both unprecedented opportunities and critical challenges. Their role must shift from knowledge transmitters to facilitators, critical thinkers, and ethical guardians of AI-generated content. Essential competencies in the AI era include prompt engineering, evaluating AI outputs,

designing individualized learning plans, and promoting ethical use of AI in education. Nevertheless, barriers such as teacher anxiety, lack of sustained professional development, and technological disparities persist. This paper proposes strategies for empowering Thai teachers to adapt effectively, including active learning-based training, integration of AI ethics into teacher education, the establishment of AI teacher-coaches, and multi-sector collaboration. These approaches aim to ensure that Thai educators not only keep pace with AI but thrive alongside it—ethically, sustainably, and equitably.

Keywords: Learning with AI, Thai teachers, adaptation

บทนำ

โลกในศตวรรษที่ 21 กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วภายใต้แรงขับเคลื่อนของเทคโนโลยีดิจิทัล โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2568 ที่ระบบการศึกษาทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ได้รับอิทธิพลอย่างลึกซึ้งจากนวัตกรรมทางเทคโนโลยี ไม่ว่าจะเป็นระบบคลาวด์ เทคโนโลยีมือถือ อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ไปจนถึงเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ที่เข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ไม่ใช่เพียงแค่การเปลี่ยนเครื่องมือการเรียนรู้ แต่ยังรวมถึงการเปลี่ยนแปลงแนวคิด วิธีคิด กระบวนการ และโครงสร้างของการจัดการเรียนการสอนอย่างครอบคลุม (OECD, 2023) หนึ่งในเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบมากที่สุดในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา คือ Generative AI หรือปัญญาประดิษฐ์ที่สามารถสร้างสรรค์ข้อมูลใหม่จากแบบจำลองภาษาขนาดใหญ่ (Large Language Models: LLMs) เทคโนโลยีดังกล่าวมีความสามารถในการสร้างข้อความที่มีความสมเหตุสมผล ตอบคำถาม วิเคราะห์ข้อมูล และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน ตัวอย่างของ Generative AI ที่ได้รับความนิยม ได้แก่ ChatGPT (โดย OpenAI), Gemini (โดย Google DeepMind) และ Claude (โดย Anthropic) ซึ่งถูกนำมาใช้ในการสรุปบทเรียน สร้างแบบฝึกหัด ตรวจสอบข้อสอบ หรือแม้แต่เขียนแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Li & Wang, 2023; Sadasivan et al., 2024) การเข้ามาของ AI ไม่ได้หยุดอยู่แค่ในฐานะเครื่องมือที่สนับสนุนเบื้องหลัง แต่กำลังถูกพัฒนาให้เป็น "ผู้ช่วยสอน" (Teaching Assistant) หรือ "ผู้สอนร่วม" (Co-instructor) ที่สามารถตอบสนองต่อผู้เรียนได้อย่างทันที สร้างบทเรียนที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล (personalized learning) และประเมินผลผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ความสามารถของ AI ในการสื่อสารกับมนุษย์ในระดับภาษาทำให้ผู้เรียนสามารถโต้ตอบกับ AI ได้ราวกับเป็นครูคนหนึ่งซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงเปลี่ยนแปลงของบทบาทครูในยุคใหม่อย่างชัดเจน (Luckin et al., 2022)

สำหรับประเทศไทย การเติบโตของ AI เปิดโอกาสให้ครูสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ขนาดใหญ่ จัดทำเนื้อหาได้รวดเร็ว และออกแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและปรับตามศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังช่วยลดภาระงานซ้ำซ้อน เช่น การตรวจแบบฝึกหัด การประเมินผลเบื้องต้น หรือการจัดทำรายงานผลการเรียน ทำให้ครูสามารถใช้เวลากับการส่งเสริมความสัมพันธ์กับนักเรียนและการพัฒนาเชิงลึกได้มากขึ้น (UNESCO, 2024) อย่างไรก็ตาม ครูไทยยังเผชิญกับข้อจำกัดหลายด้าน เช่น ความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงเทคโนโลยี ความไม่พร้อมของโครงสร้างพื้นฐานในบางพื้นที่ ความรู้เท่าทันเทคโนโลยี และทักษะการใช้งาน AI ที่ยังอยู่ในระดับเริ่มต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2567) ด้วยเหตุนี้ ครูในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องปรับบทบาทของตนเอง จากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้ออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง บทบาทของครูจะไม่ใช่แค่ผู้ให้ข้อมูล แต่ต้องเป็นผู้ตั้งคำถาม ผู้กระตุ้นการคิด และผู้ช่วยวางแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง ครูจำเป็นต้องมีความสามารถในการใช้ข้อมูลการเรียนรู้ วิเคราะห์ผลลัพธ์ของ AI และเลือกใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพและมีความเป็นมนุษย์ (Zhao, 2024; OECD, 2023) ในขณะเดียวกัน ครูต้องพัฒนาทักษะแห่งอนาคต ได้แก่ ความสามารถในการ

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy), การออกแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning), การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Learning Analytics), และที่สำคัญคือ ความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เพื่อสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วอย่างต่อเนื่อง (Schuwer & Sjoer, 2021) สุดท้ายครูจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดจาก Fixed Mindset ไปสู่ Growth Mindset คือมองว่าตนเองสามารถพัฒนาได้ และเปิดรับเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสร้างสรรค์ ไม่ใช่ภัยคุกคาม การมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ จะช่วยให้ครูมีพลังในการพัฒนาตนเอง และสามารถใช้ AI อย่างมีจริยธรรม วิจารณ์ญาณ และสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนแต่ละคน (Dweck, 2016; Zawacki-Richter et al., 2019)

กล่าวโดยสรุป เทคโนโลยี AI โดยเฉพาะ Generative AI ไม่ได้เป็นเพียงนวัตกรรมใหม่ แต่เป็นปัจจัยเปลี่ยนผ่านที่ส่งผลกระทบต่อทุกทักษะ และแนวคิดของครูไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การปรับตัวของครูอย่างมีเป้าหมาย เชิงกลยุทธ์ และมีวิสัยทัศน์ จึงเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริงในยุคที่เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) โดยเฉพาะ Generative AI เข้ามามีบทบาทในกระบวนการเรียนรู้ ครูในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องเข้าใจกรอบแนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้ เทคโนโลยี และทักษะดิจิทัลอย่างครอบคลุม เพื่อให้สามารถออกแบบการสอนที่มีคุณภาพ ตอบสนองความเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน และใช้ AI อย่างรู้เท่าทัน

เนื้อหา

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ในยุค AI

1. Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK)

Technological Pedagogical Content Knowledge หรือ TPACK เป็นกรอบแนวคิดที่พัฒนาโดย Mishra และ Koehler (2006) ซึ่งต่อยอดจากแนวคิด Pedagogical Content Knowledge (PCK) ของ Shulman โดยเน้นถึงความรู้สามองค์ประกอบหลักที่ครูจำเป็นต้องมี ได้แก่ ความรู้ด้านเนื้อหา (Content Knowledge: CK) ความรู้ด้านการสอน (Pedagogical Knowledge: PK) และความรู้ด้านเทคโนโลยี (Technological Knowledge: TK) ทั้งสามด้านนี้ต้องบูรณาการเข้าด้วยกันอย่างลึกซึ้ง เพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับบริบท และสามารถดึงศักยภาพของผู้เรียนออกมาได้อย่างสูงสุด โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยี AI เช่น ChatGPT ได้ เข้ามามีบทบาทในห้องเรียน ความเข้าใจและการใช้ TPACK อย่างถูกต้องจะช่วยให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ AI อย่างมีจริยธรรมและเกิดผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน (Mishra & Koehler, 2009; Chai et al., 2020)

2. Digital Competence Framework for Educators (DigCompEdu)

Digital Competence Framework for Educators หรือ DigCompEdu พัฒนาโดย European Commission โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลของครูในยุคดิจิทัล กรอบนี้แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการทรัพยากรดิจิทัล การเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี การประเมินผลด้วยดิจิทัล การส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และการส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลของผู้เรียน (Redecker, 2017) การใช้กรอบ DigCompEdu ช่วยให้ครูสามารถประเมินตนเองและพัฒนาศักยภาพด้านเทคโนโลยีได้อย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังสามารถบูรณาการ AI เข้ากับการเรียนรู้โดยไม่ละเลยหลักจริยธรรม ความปลอดภัย และความเป็นส่วนตัวของข้อมูลผู้เรียน (Calvani et al., 2021)

3. Cognitive Apprenticeship & Human-AI Collaboration

Cognitive Apprenticeship ซึ่งพัฒนาโดย Collins, Brown และ Newman (1989) เน้นกระบวนการเรียนรู้ผ่านการฝึกฝนทักษะทางความคิดในบริบทจริง โดยมีผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้สาธิต ชี้แนะ และค่อย ๆ ถอนบทบาทเพื่อให้ผู้เรียนรับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในบริบทของการใช้ AI ครูสามารถใช้ Generative AI เช่น ChatGPT เป็นผู้ช่วยใน

การฝึกฝนให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ตั้งคำถาม และสะท้อนความเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ แนวคิด Human-AI Collaboration ยังเน้นว่าครูและ AI ควรเป็นพันธมิตรเชิงปัญญาที่ร่วมกันออกแบบและจัดการการเรียนรู้ โดยที่ AI สนับสนุนการประมวลผลข้อมูลหรือการให้ feedback เบื้องต้น ในขณะที่ครูทำหน้าที่ส่งเสริมการคิดเชิงลึกและจริยธรรม (Holstein et al., 2019)

4. การรู้เท่าทันสื่อและข้อมูล (Media & AI Literacy)

ในยุคที่ผู้เรียนต้องเผชิญกับข้อมูลปริมาณมหาศาล การรู้เท่าทันสื่อและข้อมูล (Media & AI Literacy) จึงกลายเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในบริบทที่ AI มีบทบาทในการสร้างข้อมูล เช่น เนื้อหาที่ผลิตโดย Generative AI ความสามารถในการวิเคราะห์ วิจัย และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลจึงมีความสำคัญ ครูต้องมีบทบาทในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจถึงกระบวนการทำงานของ AI อคติในอัลกอริทึม ความถูกต้องของข้อมูล และจริยธรรมในการใช้งาน AI (Livingstone, 2004; UNESCO, 2024) การส่งเสริมความสามารถนี้ไม่เพียงแต่ช่วยป้องกันการถูกหลอกลวงจากข้อมูลผิดพลาด แต่ยังสร้างพื้นฐานของพลเมืองดิจิทัลที่มีความรับผิดชอบและมีวิจารณญาณด้วย

Generative AI ในบริบทการศึกษาไทย ปี 2568

1. สถานการณ์จริง: นโยบายกระทรวงและการนำ AI เข้าสู่ห้องเรียนเมื่อปี พ.ศ. 2567–2568 รัฐบาลไทยได้ประกาศ แผนยุทธศาสตร์แห่งชาติด้าน AI (National AI Strategy 2022–2027) ซึ่งเน้นเรื่องการพัฒนาบุคลากรและกฎหมายด้านจริยธรรม AI โดยมีเป้าหมายสร้าง “ระบบนิเวศ AI” ที่ครบวงจรภายในปี 2573 สำนักงานนโยบายการอุดมศึกษา ในขณะเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการได้รวม AI เข้าไว้ในนโยบายการศึกษา เช่น การใช้ AI เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาและทักษะวิทยาศาสตร์ ควบคู่กับการขยายการเข้าถึงการศึกษา ภายใต้แนวคิด “Smart Learning, Smart Thinking, and Smart Doing” bps.moe.go.th มหาวิทยาลัยชั้นนำหลายแห่ง เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ยังได้เริ่มโครงการนำ Generative AI เข้าสู่หลักสูตรอุดมศึกษา ทดลองใช้ ChatGPT ในการสอนเชิงปฏิบัติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ตัวอย่างแพลตฟอร์ม AI ที่ใช้จริงในไทย มีการพัฒนาแพลตฟอร์ม AI สำหรับการศึกษาโดยเฉพาะ เช่น: ThaiPromptAI และ EduPrompt ซึ่งช่วยครูสร้างบทเรียนหรือแบบฝึกหัดในภาษาไทยเฉพาะเนื้อหา LearnGPT ที่ใช้ Large Language Model แบบไทยในการโต้ตอบกับนักเรียน และเสนอแนะแบบฝึกตามระดับของผู้เรียน แม้ยังอยู่ในช่วงตั้งต้น แต่แพลตฟอร์มเหล่านี้กำลังได้รับความนิยมในกลุ่มครูและมหาวิทยาลัยที่ต้องการตัวช่วยสร้างสื่อการสอนที่ตอบโจทย์บริบทไทยโดยเฉพาะ

3. ความสามารถของ AI ในการสร้างบทเรียน Generative AI มีฟังก์ชันหลักที่เป็นประโยชน์ต่อครูและนักเรียน ดังนี้ สร้างแบบฝึกหัดและข้อสอบ ตามตัวชี้วัด (content generation and test item creation) ออกแบบแผนการสอนที่เป็น personalized learning โดยปรับเนื้อหาให้ตรงกับความสามารถผู้เรียน ให้ feedback แบบทันที (instant feedback) เช่น วิเคราะห์คำตอบเรียงความ อภิปราย หรือตอบคำถามเจาะจง การศึกษาในไทยโดย Songsienchai et al. (2025) พบว่า การใช้ ChatGPT เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษช่วยเพิ่มแรงจูงใจและพัฒนาทักษะภาษา ของนักศึกษาไทยอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .001$) ResearchGate

4. ความเสี่ยงที่ควรพิจารณา แม้ AI จะมีศักยภาพสูง แต่ก็มีความเสี่ยงที่ไม่ควรมองข้าม นักเรียนพึ่ง AI เกินไป ผลการศึกษาโดย Mollick & Mollick (2023) ชี้ว่านักเรียนอาจใช้ AI เพียงเพื่อให้ได้คำตอบ โดยไม่ฝึกกระบวนการคิดเชิงวิเคราะห์ของตนเอง arxiv.org+1 ปัญหาการลอกงาน (Plagiarism) และ “AI hallucinations” ChatGPT และ LLM อื่นๆ ยังมีผลลัพธ์ที่อาจไม่ถูกต้อง (hallucination) หรือสร้างข้อความคลาดเคลื่อนได้ ผู้เรียนที่ขาดความระมัดระวังอาจใช้ AI

เพื่อทำการลอกงานโดยที่ไม่รู้ตัว arxiv.org+1 ความเหลื่อมล้ำด้านเทคโนโลยี ผู้เรียนในพื้นที่ห่างไกลหรือขาดโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลอาจไม่สามารถเข้าถึง AI ได้อย่างทั่วถึง ซึ่งอาจเพิ่มความไม่เท่าเทียมในการศึกษา ResearchGatebps.moe.go.th

สรุป Generative AI ในประเทศไทยปี 2568 ได้รับการสนับสนุนจากทั้งนโยบายระดับชาติและการทดลองในระบบการศึกษา แต่ยังคงอยู่ภายใต้กรอบการใช้งานที่มีข้อจำกัด เช่น นักเรียนพึ่ง AI มากเกินไป ความเสี่ยงด้านลอกงาน และปัญหาความเหลื่อมล้ำ ภารกิจต่อไปของระบบการศึกษาคือการออกแบบกรอบนโยบาย การฝึกอบรมครู และมาตรการควบคุมที่เหมาะสม เพื่อให้ AI ถูกใช้เป็น เครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้ ที่มีคุณภาพ ผลิตผล และยั่งยืน

บทบาทใหม่ของครูในยุค Generative AI

การเกิดขึ้นของ Generative AI เช่น ChatGPT, Gemini หรือ Claude ได้เปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ของการศึกษาอย่างลึกซึ้ง จากที่เคยเป็นเครื่องมือเสริม กลายเป็นผู้ช่วยที่สามารถตอบคำถาม อธิบายแนวคิด สร้างแบบฝึก และแม้กระทั่งตรวจงานเบื้องต้นให้ครูได้ ซึ่งสถานการณ์นี้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 จาก “ผู้ถ่ายทอดความรู้” ไปสู่ “ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้” (facilitator of learning) ที่มีหน้าที่สำคัญในการกำกับ ทบทวน วิเคราะห์ และส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงให้กับผู้เรียน

1. จากผู้สอน → ผู้อำนวยความสะดวกและกำกับการเรียนรู้ แนวคิดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ด้วยตนเอง (constructivism) เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทหลักในการเรียนรู้ ขณะที่ครูทำหน้าที่ออกแบบสภาพแวดล้อมและกิจกรรมที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง (Jonassen, 1991) ในยุค AI ครูจึงไม่จำเป็นต้องอธิบายทุกอย่างด้วยตนเอง แต่ต้อง เปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมที่ AI เข้ามาเสริมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การให้ผู้เรียนใช้ AI ตั้งคำถามกับเนื้อหา แล้วนำคำตอบมาอภิปรายในห้องเรียน โดยครูคอยกำกับกรอบคิดและกระบวนการประเมินข้อมูล

2. การตรวจสอบข้อมูลจาก AI / การออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิด แม้ว่า Generative AI จะสามารถให้คำตอบได้อย่างรวดเร็ว แต่ก็ยังมีข้อจำกัด เช่น ปัญหา ข้อมูลเท็จหรือไม่ตรงกับความจริง (AI hallucination) และคำตอบที่ขาดการวิเคราะห์เชิงลึก ครูจึงมีบทบาทสำคัญในการ ฝึกให้นักเรียนตั้งคำถามและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจาก AI รวมถึงออกแบบกิจกรรมที่เน้นการวิเคราะห์ เปรียบเทียบ และประเมิน เช่น การให้ผู้เรียนเปรียบเทียบคำตอบจาก AI กับแหล่งข้อมูลทางวิชาการ และอภิปรายข้อดีข้อจำกัดของแต่ละแหล่ง กิจกรรมเหล่านี้เป็นการเสริมสร้าง การคิดเชิงวิพากษ์ (critical thinking) และ การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล (media and information literacy) ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งในยุคที่ข้อมูลจำนวนมากมาจากแหล่งที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ทันที (UNESCO, 2024)

3. การใช้ AI ร่วมกับครูในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน AI ไม่ได้ทำหน้าที่แค่สร้างเนื้อหา แต่ยังสามารถใช้ วิเคราะห์ ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับผู้เรียน (learning analytics) เช่น พฤติกรรมการเรียน ความถี่ในการเข้าเรียน หรือแนวโน้มในการตอบคำถาม ครูสามารถใช้ข้อมูลเหล่านี้เพื่อปรับกลยุทธ์การสอนแบบเฉพาะบุคคล (personalized learning) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Luckin et al., 2022) อย่างไรก็ตาม ครูยังต้องใช้ดุลยพินิจวิชาชีพพร้อมกับข้อมูลจาก AI เพื่อหลีกเลี่ยงการพึ่งพา AI มากเกินไปและไม่มองข้ามปัจจัยด้านอารมณ์และบริบททางสังคมของผู้เรียน

4. การเป็นต้นแบบการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม ในยุคที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึง AI ได้ด้วยตนเอง ครูต้องเป็นต้นแบบในการใช้เทคโนโลยีอย่างรับผิดชอบ (role model for ethical tech use) ซึ่งรวมถึง:

- การระบุแหล่งที่มาของข้อมูลที่ได้จาก AI
- การให้เครดิตหรือหลีกเลี่ยงการลอกงาน (plagiarism)
- การตั้งคำถามกับผลลัพธ์ของ AI ด้วยวิจารณญาณ

การเข้าใจข้อจำกัดและอคติที่อาจแฝงอยู่ในอัลกอริทึมของ AI

การบูรณาการ “AI literacy” และ “digital ethics” เข้ากับกิจกรรมในชั้นเรียนช่วยให้ผู้เรียนมีภูมิคุ้มกันทางดิจิทัลและสามารถใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และมีจริยธรรม (Livingstone, 2004; OECD, 2023)

การปรับตัวของครูไทย: โอกาสและความท้าทายในยุค Generative AI ปี 2568 การเกิดขึ้นของ Generative AI ไม่เพียงเปลี่ยนแปลงวิธีที่ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ แต่ยังส่งผลต่อบทบาทและหน้าที่ของครูโดยตรง ในประเทศไทย แผนนโยบายระดับชาติจะผลักดันการนำ AI เข้าสู่ห้องเรียน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2567) แต่การปรับตัวของครูในระดับปฏิบัติก็ยังมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ขึ้นอยู่กับ ทักษะดิจิทัลส่วนบุคคล ทักษะคิด และบริบทแวดล้อมของโรงเรียน

ทักษะที่จำเป็นของครูในปี 2568

1. การตั้งคำถามและออกแบบ Prompt อย่างมีประสิทธิภาพ ในบริบทของ AI โดยเฉพาะ LLM เช่น ChatGPT ความสามารถในการใช้ “prompt” ที่มีคุณภาพส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของคำตอบ ครูไทยในอนาคตต้องสามารถเขียนคำสั่งหรือคำถามให้เฉพาะเจาะจง มีเงื่อนไขชัดเจน และตรงตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ (Brown et al., 2023) เช่น แทนที่จะสั่งว่า “อธิบายเรื่องสภาพอากาศ” อาจใช้ว่า “อธิบายกลไกของปรากฏการณ์เอลนีโญโดยใช้ภาษาที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเข้าใจ พร้อมยกตัวอย่าง”

2. การใช้ AI เพื่อออกแบบแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Personalized Lesson Design) Generative AI สามารถใช้เพื่อวิเคราะห์ความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนและออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับระดับความรู้ ความถนัด และความสนใจ ครูควรเรียนรู้การใช้เครื่องมือเหล่านี้ เช่น ThaiPromptAI หรือ EduPrompt ในการวางแผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคล (Redecker, 2017) การนำ AI เข้ามาเสริมช่วยให้ครูดูแลผู้เรียนอย่างทั่วถึงแม้ในชั้นเรียนที่มีความหลากหลาย

3. การวิเคราะห์ผลลัพธ์ของ AI ครูต้องมีความสามารถในการ ประเมินความน่าเชื่อถือ ความถูกต้อง และความเหมาะสมของเนื้อหาที่ได้จาก AI ซึ่งรวมถึงการเข้าใจปัญหา bias ของอัลกอริทึม (Bender et al., 2021), การระบุ “AI hallucination” หรือเนื้อหาที่ผิดพลาด และการแทรกกระบวนการตรวจสอบข้อมูลในกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ให้ผู้เรียนเทียบคำตอบของ AI กับแหล่งข้อมูลวิชาการ

ความท้าทายที่ครูไทยกำลังเผชิญ

1. ความไม่มั่นใจ / ทักษะที่ตกหล่นจากการถูกแทนที่ งานวิจัยของ Mollick & Mollick (2023) พบว่า ครูจำนวนมากมีความวิตกกังวลว่า AI อาจเข้ามาแทนบทบาทของตน โดยเฉพาะในงานที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา ส่งผลให้เกิดการต่อต้านหรือใช้งานเทคโนโลยีอย่างจำกัด ครูบางคนอาจรู้สึกไม่มั่นใจว่า “ยังจำเป็นอยู่หรือไม่” ในยุคที่ผู้เรียนสามารถใช้ AI หาคำตอบได้เองความเข้าใจผิดนี้ควรถูกปรับเปลี่ยนผ่านการฝึกอบรมที่เน้น “AI เป็นเครื่องมือเสริมศักยภาพครู ไม่ใช่สิ่งทดแทน”

2. ขาดการอบรมต่อเนื่องและระบบสนับสนุน แม้หลายหน่วยงานพยายามจัดอบรมเรื่อง AI เช่น สพฐ. และสำนักงานเลขาธิการ กพฐ. แต่ยังมีพบว่า จำนวนหลักสูตรไม่เพียงพอ และ การอบรมไม่ต่อเนื่อง โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล ครูจึงขาดโอกาสในการเรียนรู้การใช้ AI เชิงลึก และไม่สามารถพัฒนาทักษะได้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2566)

3. ความเหลื่อมล้ำด้านทรัพยากรและอินเทอร์เน็ต โรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากในต่างจังหวัดยังคงมีข้อจำกัดเรื่องอินเทอร์เน็ต ความเร็วของเครือข่าย หรือแม้กระทั่งขาดเครื่องมือดิจิทัลพื้นฐาน เช่น คอมพิวเตอร์ที่รองรับการใช้ AI ผ่านเบราว์เซอร์ (UNESCO, 2024) สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิด digital divide ที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการใช้ AI อย่างทั่วถึง

สรุป ครูไทยในปี 2568 จำเป็นต้องปรับตัวด้วยทักษะใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของ Generative AI โดยเฉพาะการตั้งคำถาม การใช้ AI เพื่อออกแบบการเรียนรู้ และการประเมินเนื้อหาที่ได้จาก AI อย่างมีจริยธรรม อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของการเปลี่ยนผ่านนี้ยังคงเผชิญกับข้อจำกัดสำคัญด้านทัศนคติ โครงสร้างสนับสนุน และความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยี ดังนั้น การสร้างระบบอบรมครูอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการออกนโยบายที่ลดความเหลื่อมล้ำ คือปัจจัยสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนการศึกษาไทยสู่ยุค AI ได้อย่างยั่งยืน

แนวทางส่งเสริมครูไทยให้เท่าทัน Generative AI

ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะการเข้ามาของ Generative AI ในภาคการศึกษา ครูไทยจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนอย่างรอบด้านเพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีจริยธรรม และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน แนวทางในการส่งเสริมครูให้ “เท่าทัน” และ “เท่าทันเทคโนโลยีอย่างมีวิจารณญาณ” มีดังนี้:

1. การจัดอบรมครูแบบ Active Learning ด้วย Generative AI

รูปแบบการพัฒนาครูในอดีตมักเน้นการอบรมเชิงบรรยาย ซึ่งไม่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) แนวทางใหม่ควรเน้นการจัด อบรมแบบ Active Learning ที่ให้ครูได้ทดลองใช้ AI จริง เช่น การออกแบบ prompt, การใช้ ChatGPT สร้างแผนการสอน หรือการประเมินคำตอบของ AI ร่วมกันในกลุ่ม เพื่อพัฒนาความสามารถเชิงปฏิบัติ (Redecker, 2017) การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง (learning by doing) ช่วยให้ครูพัฒนา TPACK (Technological Pedagogical Content Knowledge) ได้อย่างลึกซึ้ง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับผู้เรียนของตนเองได้ทันที (Mishra & Koehler, 2006)

2. การบรรจุหัวข้อ “การใช้ AI อย่างมีจริยธรรม” ในหลักสูตรพัฒนาครู การรู้เท่าทัน AI ไม่ได้หมายถึงแค่การใช้เป็นเท่านั้น แต่ยังต้องรวมถึง การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมและรับผิดชอบ (Ethical AI Use) ด้วย ครูควรได้รับการอบรมเรื่อง:

- ความลำเอียงของ AI (algorithmic bias)
- การลอกงานโดยไม่ตั้งใจ (AI-assisted plagiarism)
- การให้เครดิตเมื่อใช้เนื้อหาจาก AI
- การปกป้องข้อมูลผู้เรียนจากระบบอัตโนมัติ

องค์กรระดับโลก เช่น UNESCO (2024) และ OECD (2023) ได้แนะนำให้ทุกประเทศบรรจุเรื่อง “AI Literacy” และ “AI Ethics” ไว้ในหลักสูตรพัฒนาครูอย่างเป็นทางการ เพื่อป้องกันปัญหาในระยะยาว

3. การจัดตั้ง “ครูต้นแบบ AI” หรือ “AI Coach” ในโรงเรียน โรงเรียนควรมี “ครูต้นแบบด้าน AI” ซึ่งเป็นผู้มีความรู้เชิงลึกในการใช้ AI ในการจัดการเรียนรู้ และสามารถช่วยพัฒนาเพื่อนครูภายในโรงเรียนได้ (คล้ายครูนักเทคโนโลยี หรือ “Technology Integrator” ในประเทศฟินแลนด์) ครูต้นแบบเหล่านี้ อาจผ่านการอบรมอย่างเข้มข้นจากกระทรวงศึกษาธิการ หรือความร่วมมือจากภาคเอกชน เช่น ThaiPromptAI หรือ LearnGPT นอกจากนี้ยังสามารถตั้งตำแหน่ง “AI Coach” หรือ “Digital Learning Mentor” เพื่อให้คำปรึกษารายบุคคลและช่วยวางแผนการนำ AI ไปใช้ในแต่ละชั้นเรียนอย่างเหมาะสม

4. ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา – ภาคเอกชน – มหาวิทยาลัย การพัฒนาเทคโนโลยี AI ด้านการศึกษา ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากหลากหลายภาคส่วน ดังนี้:

สถานศึกษา: เป็นพื้นที่ทดลองใช้จริง และสะท้อนความต้องการจริงจากครูและนักเรียน

ภาคเอกชน: เช่น ผู้พัฒนาแพลตฟอร์ม AI ด้านการศึกษา (เช่น EduPrompt, ThaiPromptAI) ร่วมออกแบบเครื่องมือที่สอดคล้องกับบริบทไทย

มหาวิทยาลัย: สร้างองค์ความรู้ สนับสนุนงานวิจัย และจัดอบรมครูที่เลี้ยงด้าน AI อย่างต่อเนื่อง

รูปแบบความร่วมมือแบบ สามประสาน (Triple Helix Model) นี้จะช่วยให้การพัฒนาเป็นระบบยั่งยืน มีข้อมูลย้อนกลับ และสามารถปรับตัวตามบริบทของแต่ละโรงเรียนได้ (Etzkowitz & Leydesdorff, 2000)

สรุปหากต้องการให้ครูไทยสามารถใช้ Generative AI ได้อย่างมั่นใจ มีประสิทธิภาพ และมีจริยธรรม การพัฒนาครูจะต้องเปลี่ยนจากรูปแบบ “การให้ความรู้” ไปสู่ “การร่วมพัฒนาแนวปฏิบัติ” โดยเน้นการฝึกใช้จริง การพัฒนาจิตสำนึก และการมีระบบสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง การมีครูต้นแบบ ระบบพี่เลี้ยง และความร่วมมือระหว่างหน่วยงานจะเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้ครูไทย “ไม่ถูก AI ทิ้งไว้ข้างหลัง” แต่กลายเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์

สรุป

การมาถึงของ Generative AI ได้เปลี่ยนโฉมหน้าการเรียนการสอนไปอย่างสิ้นเชิง จากระบบการศึกษาที่เคยเน้นการถ่ายทอดจากครูสู่ผู้เรียน สู่การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ด้วยตนเอง ผ่านเครื่องมือที่มีศักยภาพในการสร้างความรู้ ตอบคำถาม และออกแบบกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างแม่นยำและรวดเร็ว เทคโนโลยีเหล่านี้ไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมืออีกต่อไป แต่กำลังกลายเป็น “ผู้ช่วยสอน” หรือแม้กระทั่ง “ผู้สอนร่วม” ที่ครูต้องเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมด้วยอย่างมีประสิทธิภาพ ครูไทยในศตวรรษที่ 21 จึงไม่สามารถทำหน้าที่เพียงผู้ส่งสารทางความรู้ หากแต่ต้องเป็น *ผู้อำนวยความสะดวก* *ผู้กำกับกระบวนการคิด* และ *ผู้รักษากฎจริยธรรมของการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล* ครูต้องไม่เพียงรู้จักการใช้ AI แต่ต้องเข้าใจ บริบทการใช้งาน ความเสี่ยง ข้อจำกัด และศักยภาพของเทคโนโลยีนี้อย่างรอบด้าน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในยุค AI ต้องไม่มุ่งหวังเพียง “การได้คำตอบ” แต่ต้องเน้น “กระบวนการคิด” “การตั้งคำถาม” และ “การตีความ” ที่ลึกซึ้งและมีวิจารณญาณ การพัฒนาครูในระยะยาวจึง ไม่อาจจำกัดอยู่กับการฝึกอบรมทักษะเทคนิค เช่น การใช้โปรแกรม หรือการตั้ง prompt อย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น แต่ต้องรวมถึง การสร้างกรอบคิดใหม่ในการอยู่ร่วมกับเทคโนโลยี ครูควรถูกส่งเสริมให้มีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เข้าใจมิติด้านจริยธรรม และสามารถปลูกฝังทัศนคติที่รอบด้านให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้เยาวชนไทยในยุค AI เติบโตเป็นพลเมืองที่ใช้เทคโนโลยีอย่างมีสติและความรับผิดชอบ กล่าวโดยสรุป Generative AI จะไม่มาแทนครูที่เข้าใจโลกอนาคตและออกแบบการเรียนรู้ได้อย่างมีความหมาย ในทางตรงกันข้าม เทคโนโลยีจะกลายเป็นเครื่องมือที่เสริมศักยภาพครูในการดูแลผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง เป็นรายบุคคล และตอบโจทย์ของการศึกษาไทยที่มุ่งสู่คุณภาพ ความเสมอภาค และความยั่งยืนในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2567). *นโยบายและยุทธศาสตร์การนำ AI เข้าสู่ห้องเรียน*. กรุงเทพฯ:

กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). *รายงานการพัฒนาครูไทยกับการใช้เทคโนโลยีอย่างรู้เท่าทัน*. กรุงเทพฯ:

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2567). รายงานนโยบายการใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างมีจริยธรรมในการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

Bender, E. M., Gebru, T., McMillan-Major, A., & Shmitchell, S. (2021). On the dangers of stochastic parrots: Can language models be too big? *Proceedings of the 2021 ACM Conference on Fairness, Accountability, and Transparency*, 610–623. [Online]. Available: <https://doi.org/10.1145/3442188.3445922>. [2025, August 1].

Brown, T. B., Mann, B., Ryder, N., Subbiah, M., Kaplan, J., Dhariwal, P., ... & Amodei, D. (2023). Language models are few-shot learners. *Advances in Neural Information Processing Systems*, 33(1), 1877–1901.

Calvani, A., Fini, A., Ranieri, M., & Picci, P. (2021). Are teachers ready for digital learning? Self-evaluation through DigCompEdu framework. *Journal of e-Learning and Knowledge Society*, 17(3), 15–26.

Chai, C. S., Koh, J. H. L., & Tsai, C. C. (2020). A review of technological pedagogical content knowledge. *Educational Technology & Society*, 23(1), 1–12.

Collins, A., Brown, J. S., & Newman, S. E. (1989). Cognitive apprenticeship: Teaching the craft of reading, writing, and mathematics. *Thinking: The Journal of Philosophy for Children*, 8(1), 2–10.

Dweck, C. S. (2016). *Mindset: The new psychology of success*. New York: Ballantine Books.

Etzkowitz, H., & Leydesdorff, L. (2000). The dynamics of innovation: From National Systems and “Mode 2” to a Triple Helix of university–industry–government relations. *Research Policy*, 29(2), 109–123.

Holstein, K., McLaren, B. M., & Aleven, V. (2019). Designing for complementarity: Teacher and student needs for orchestration support in AI-enhanced classrooms. *Artificial Intelligence in Education*, 11625, 157–171. [Online]. Available: https://doi.org/10.1007/978-3-030-23204-7_14. [2025, August 2].

Jonassen, D. H. (1991). Objectivism versus constructivism: Do we need a new philosophical paradigm? *Educational Technology Research and Development*, 39(3), 5–14.

Li, J., & Wang, Y. (2023). Personalized learning with artificial intelligence: Opportunities and challenges. *Journal of Educational Technology Development and Exchange*, 16(1), 1–19. [Online]. Available: <https://doi.org/10.18785/jetde.1601.01>. [2025, August 2].

Livingstone, S. (2004). Media literacy and the challenge of new information and communication technologies. *Communication Review*, 7(1), 3–14.

Luckin, R., Holmes, W., Griffiths, M., & Forcier, L. B. (2022). *Artificial intelligence and the future of teaching and learning: Insights and recommendations*. London: UCL Institute of Education.

Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for teacher knowledge. *Teachers College Record*, 108(6), 1017–1054.

- Mishra, P., & Koehler, M. J. (2009). What is technological pedagogical content knowledge (TPACK)? *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 9(1), 60–70.
- Mollick, E., & Mollick, L. (2023). Assigning AI: Seven approaches for students, with prompts. *SSRN Electronic Journal*. [Online]. Available: <https://doi.org/10.2139/ssrn.4379479>. [2025, August 25].
- OECD. (2023). *Artificial intelligence in education: A focus on teachers and schools*. Paris: OECD Publishing.
- Redecker, C. (2017). *European framework for the digital competence of educators: DigCompEdu*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Sadasivan, S., Suen, H. K., & Chen, G. (2024). Generative artificial intelligence in education: Potentials and pitfalls. *Computers & Education*, 206, 104917. [Online]. Available: <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2023.104917>. [2025, August 1].
- Schuwer, R., & Sjoer, E. (2021). Lifelong learning and the role of open education. *Journal of Adult and Continuing Education*, 27(2), 216–233.
- Songsiengchai, S., Kittipittayakorn, C., & Pichitpornchai, C. (2025). Using ChatGPT to enhance English learning motivation among Thai university students. *Asian Journal of Education and Training*, 11(1), 12–23.
- UNESCO. (2024). *Guidelines for generative AI in education and research*. Paris: UNESCO.
- Zawacki-Richter, O., Marín, V. I., Bond, M., & Gouverneur, F. (2019). Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education – Where are the educators? *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 16(1), 39. [Online]. Available: <https://doi.org/10.1186/s41239-019-0171-0>. [2025, August 2].
- Zhao, Y. (2024). *AI and education: Navigating the new era*. New York: Routledge.